

Úkol 9

- Jan Hanč: Sešity [1959–1962], in J. H., Události [smz. 1976]. Praha: Československý spisovatel, 1991, s. 65–232; též Praha: Torst, 1995, s. 179–339; též Praha: Torst, 2016, s. 197–345

Ve Vašich odpovědích jsem tentokrát nic nezdůrazňoval. (Kromě oprav technikálií, jako je umístování tečky apod., jsem do některých odpovědí jemně zasahoval, ale jen proto, že se v nich objevovaly motivy, které přináležely sousedním otázkám, a pro náš zájem jsem je vyhodnotil jako zbytné.)

1. Cecylie píše, že Hančův mluvčí si je vědom svých nedostatků. Shoduje se tato sebereflexe s tím, jak vnímáme jeho limity my, čtenáři? Jinými slovy: jak je to v textu „uděláno“? Co způsobuje, že si tu snad uvědomujeme nějaké nedostatky? (A srovnajme si to současně s tím, že pisatelka pojmenovává určitou Hančovu polohu jako „nadměrnou samolibost“.)

Karolína Janečková

Rozmanitostí formy a námětů dochází k různým stylizacím mluvčího, který se v některých případech opravdu stává součástí lidského celku, který pozoruje a vyzdvihuje jeho nedostatky, činí tak zejména užitím 1. os. plurálu: „*Jsmo ale příliš pohodlní, unavení nebo lhostejní, abychom to objevili*“ (Hanč 2016, s. 228). Své nedostatky někdy při sebereflexi přímo zmiňuje i mluvčí stylizovaný do 1. os. singuláru: „*Je to hrozné pokrytectví. Tak tomu ostatně bylo v celém mém životě*“ (tamtéž, s. 218). V zcela jiných případech se ale mluvčí stylizuje do vzdáleného pozorovatele nedostatků ostatních, vnímá je a je jich (snad právě uvědoměním si jejich existence) zbaven. Stojí mimo zmíněný celek, někdy se z jeho pocitu osamělosti a určité zloby vůči ostatním staví až do role osvícené entity, která jako jediná prozřela a stojí naproti zkaženému světu – takovou vidím polohu „nadměrné samolibosti“, jak ji zmiňuje kolegyně. Tyto dvě stylizace se však nekříží, naopak jsou ukázkou rozmanitosti mluvčího vnímání světa, ostatních a především sám sebe – tedy na něco, co předesílá i sama forma zápisů.

To je vynikající úvaha, která dobře pojmenovává různorodou povahu mluvčího Hančových textů. Nemám k ní žádnou doplňující otázku, ale to neznamená, že se Karolíny J. nemůže zeptat někdo jiný (podobně jako v dalších třech případech).

2. V jakém smyslu můžeme nad Hančovými texty akceptovat výraz „spontánní“, jež Cecylie spojuje s „formou sdělení i s námětem“? (Neposuzujme prosím, zda je výraz adekvátní, nýbrž co to znamená, když jej použijeme.)

Adéla Houbová

Subjekt vnímá sám sebe prostřednictvím fragmentů událostí, které zapisuje. To je příznak skutečnosti či opravdovosti života. Neprojevuje zájem o to, jak jdou události za sebou, ale jen čistě o ten fakt, že plynou a že je sám jejich součástí. Důraz je dáván na podmíněnost tvorby a na psaní. Texty nejsou přikrášlované, odstraněno je vše, co by mohlo bránit autentickému prožitku. Je odstraněna vnějškovost, náznaky literárnosti a vumělkovanosti. Forma otevřených struktur zachycuje různé úseky lidského vědomí.

Otázka: Je „autentický prožitek“ ve Vaší odpovědi ekvivalentem oné „spontánnosti“? Co znamená, že texty „nejsou přikrášlovány“?

Karolína Pavlíková

Této problematice jsem se lehce dotkla i ve svém referátu, kdy jsem citovala M. Špiritu, který píše, že „Rukopis je v podstatě bez škrťů, bez opravování a přepisování, napsaný jakoby na jeden zátaž, prakticky s neměnným odstínem inkoustu“ (1994: 9), a vyvozuje, že „Hanč záznamy, na nichž těžce pracoval, do sešitů načisto přepisoval“ (ibid.: 9). Jakou roli hrála

spontaneita při vytváření zápisů „nanečisto“, asi není možné než odhadovat. Můj osobní odhad je, že spontánní budou především kusé myšlenky a úvahy, které Hanče napadly a poznamenal si je při dané činnosti. Delší zápisy zachycující událost vzdálenou v čase spontánní být nemohou už jen kvůli tomu, že, jak Cecylie poznamenává, vznikly s časovým odstupem, autor se tedy jistě stylizaci vyhnout nemohl. Zároveň lze vyzorovat Hančův sklon dovádět vyprávění událostí do úvahové pointy, což je cílená stylizace. Konkrétní zápis obojího (myšlenek či úvah a událostí) pak nemusí působit spontánně i kvůli zvolené slovní zásobě, která sice nemá hranice, ale zato každé slovo je až podezřele výstižné. Nemůžeme tedy hovořit o nějaké samovolné tvůrčí činnosti typu automatické psaní.

Otázka: Výborně. Mohla byste upřesnit, v jakém z možných významů používáte slovo „stylizace“?

Anna Pohlová

Výraz by mohl znamenat hned několik věcí:¹ „vyplývající z přirozených sklonů nebo popudů, nikoli z vnějších pobídek či donucení, dobrovolný, nevynucený“, či „provedený bez (zdlouhavého) přemýšlení, nepromyšlený, neúmyslný, nezáměrný“, nebo pak „chovající se, projevující se nenuceně, bez ostychu, přirozeně“.

Mohli bychom tedy slovo „spontánní“ vykládat jako práci s námětem / myšlenkovým materiálem, který je bezprostředně zpracován (chápejme jako: autor něco zažije / něco ho napadne a v nejbližší možné chvíli již nápad zaznamenává a nechává ho takto neupravený). Nejsem si jistá, na kolik je první zmíněná definice odpovídající, ale přijde mi jako něco, co bychom v Hančově případě mohli akceptovat (nebo se nad tím alespoň zamyslet). A tedy to, že autor texty konstruuje nevynuceně, bez nějaké vnější pobídky.²

Otázka: To je výborné, speciálně aplauduji druhé poznámce pod čarou. Mohla byste svůj postřeh dokumentovat na nějakém rýsu třeba Aškenazyho textu? – Vzhledem k Hančovým textům bych ve Vaší odpovědi jen modifikoval pasáž „vykládat jako práci s námětem / myšlenkovým materiálem, který je bezprostředně zpracován“ na znění v tomto smyslu: „vykládat jako práci s nahodile působícím námětem/ myšlenkovým materiálem, který je pak zpracován, třeba i opakovaně“, a navazující závorku bych možná úplně škrtl. Co si o tom myslíte? (Uváděný internetový slovník cizích slov není žádná katastrofa, je dobré pro jistotu jeho definice porovnávat s příručkami ÚJČ AV ČR <http://www.ujc.cas.cz/elektronicke-slovníky-a-zdroje/>.)

Barbara Sádovská

Spontánnost v Hančově případě koresponduje ze všeho nejvíc s nahodilostí. Při čtení jednoho textu nikdy nemůžeme předvídat, jakou formou a na jaké téma bude psán text následující. Nejedná se o souvislé vyprávění a tato určitá „střípkovitost“ utváří dojem zápisů, které ze sebe autor musel *spontánně* vychrlit, aby neztratily dlouhým přetvářením a přemýšlením svůj význam – byť to tak kolikrát být nemusí. Podstatné je zde opět přeskokování z tématu na téma, měnění osob i stylu podání (např. prozaický versus veršovaný text), což jsou prvky připomínající živelnost mluvené řeči.

Otázka: Ve Vaší odpovědi, která se mi moc líbí, bych zdůraznil to, že takto Hančovy texty jenom působí („utváří dojem“). – Spíše než „živelnost mluvené řeči“ bych ve věci celkového efektu navrhol příměr ke způsobu, jakým se člověku mohou v hlavě honit myšlenky, nebo k nevypočitatelnosti vnějšího světa, který na nás doléhá všemožnými podněty. Co myslíte?

¹ Vycházím z internetového slovníku cizích slov (<https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/spontanni>) a bohužel si netroufám tvrdit, že je to nutně zcela relevantní zdroj, přestože by údajně hesla měl revidovat nějaký editor. Mám ale za to, že pro tento účel mi jako zdroj postačí.

² Tato „dobrovolnost“ či „nevynucenost“ je dle mého názoru v době, kdy Hančovy texty vznikají, tématem, nad kterým je třeba se zamyslet – ať už jde o přímou pobídku (poptávku režimu), nebo nějaké podvědomé „nastavení“ autora, který se režimu nevědomky přizpůsobuje.

Kateřina Staňková

Charakterizovat Hančovy *Sešity* jako „spontánní“ dává smysl, pokud budeme pod tímto slovem chápat významy, jako jsou např. bezprostřednost či samovolnost. Znamená to, že význam tohoto slova pro nás bude vyjadřovat nenucenost Hančova projevu, jeho přirozenost, nebo třeba způsob jakým na nás napsaný text působí – jako by byl zapsaný bez zdlouhavého přemýšlení.

Otázka: To je výborné, nemám k tomu co dodat. Podtrhuji to, co v předchozí odpovědi: pokud při výkladu Hančových textů pracujeme s počítkem „spontánnosti“, musíme o něm uvažovat výhradně v souvislosti s působností, s významovým vyzařováním textu, nikoli o něm přemýšlet jako o průvodním momentu při jeho vzniku. Mohla byste říci proč?

3. Z Karolínina výkladu myslím vyplývá, že parametry „deníkovosti“ lze vymezit jen několika vnějšími rysy a že Hančovo psaní se jim spíše vzdává. Je vůbec produktivní o deníku ve spojitosti s Hančem hovořit? (Otázka nemá být sugestivní.)

Adéla Bílková

Myslím si, že *Sešity* Hanče by se neměly považovat za deník. Neboť, jak píše Karolína ve svém výkladu, hlavní definice deníku je, že text musí obsahovat chronologickou posloupnost zápisů, zaznamenání data a časovou návaznost. Což se v sešitech od Hanče nevyskytuje, a proto nepovažuji za správné jeho *Sešity* takto pojmenovávat. Dále se však uvádí nutnost autenticity, dokumentárnosti a zaznamenání skutečnosti, které u Hanče najdeme pouze v některých částech jeho sešitů. Jsou zde „ostré přechody mezi dokumentárností, banalitou, úvahou a sarkasmem“ jak píše Jiří Holý v *České literatuře od počátku k dnešku*. Tyto přechody mohou být zavádějící, a proto mást čtenáře a přivádět je na myšlenku „deníkovosti“ *Sešitů*. Myslím si tedy, že je produktivní o deníku ve spojitosti s Hančem hovořit, neboť je zde možnost tohoto mylného zařazení Hančových „koláží myšlenek a nápadů“ do žánru deníku a na internetu jsem se s tím i mnohokrát setkala. Je tedy nutné toto zařazení řešit a hledat jeho důvody.

Otázka: Postřeh o deníkovosti, která je matoucí, je výborný, stejně jako úvaha o tom, že produktivnost otázky „deníku“ v souvislosti s Hančem záleží v tom, abychom si ostřeji uvědomili rozdíly než podobnosti. – Pochybnosti však mám nad Vaším konstatováním o „mylnosti zařazení“ k žánru deníku. Mylné je třeba říkat, že sloveso je podstatné jméno nebo že anafora je aliterace. Asi jste chtěla říci, že jednoznačné spojování Hanče a žánru deníku nám zužuje možnosti výkladu těchto textů. Je-li to tak, tak v čem?

Denisa Hyšplerová

Pokud bychom chtěli Hančovo dílo *Sešity* označit za deník, střetneme se s řadou diferencí. Absence datace je jedním z hlavních rozdílů, který je patrný na první pohled. Z tohoto důvodu není možné určit přesný čas zapsání. Toto odmítnutí časového určování jednotlivých zápisů odkazuje k tomu, že se autor nechtěl striktně držet jakékoliv kompozice, která je pro deníky charakteristická. Dílo také není koherentním celkem. Každý zápis stojí v knize „sám za sebe“, a proto můžeme knihu otevřít na jakékoliv straně a stejně danému zápisu budeme rozumět. Žánrové zařazení Hančových zápisů se jeví jako obtížné, jelikož autor přišel s originálním způsobem, jak zaznamenat své paměti a vzpomínky. Na rozdíl od ostatních tvůrců deníků se liší tím, že zapsané situace pozoruje, kritizuje a hodnotí. Dle mého názoru je Hančovo dílo *Sešity* spíše „koláží“, která se skládá z několika literárních střípků.

Otázka: To je přesné a výstižné pozorování. Moc se mi líbí věta: „Každý zápis stojí v knize ‚sám za sebe‘, a proto můžeme knihu otevřít na jakékoliv straně a stejně danému zápisu budeme rozumět.“ – Jak budeme Hančovým textům rozumět, když je budeme číst jako román, tj. poctivě od první do poslední stránky a nepřeskakovat, abychom se podívali, jak to dopadne?

Marie Zoe Jalová

Hančovo dílo je opravdu spíše poznámkovým blokem než deníkem, sám autor ho označuje za sešit. Co se týče deníků, do nich si člověk většinou spíše zapisuje to, co se odehrává uvnitř něj, různé pocity a myšlenky. Naproti tomu Hanč ve svém díle často reflektuje nejen své myšlenky a nitro, ale i vnější svět, který se ho v mnoha případech osobně ani netýká, všechny jeho texty nejsou zaměřeny „dovnitř“, ale spíše na vnější realitu. Dílo zahrnuje texty různých druhů, od popisů okolí přes úvahové texty, drobné poznámky, anekdoty či návody až po subjektivně laděné texty a básně. Některé texty jsou tedy psány ich-formou, což by odpovídalo deníkovosti, některé však i er-formou, kdy se autor stává heterodiegetickým vypravěčem příběhu. Typickým rysem deníků je také přítomnost data každého zápisu, od čehož se autor v jednom textu výslovně odvrací: „*Málem a byl bych napsal datum. Nikoli, na datu rozhodně nezáleží, leda na konzervě.*“ Na začátku jednoho textu však přítomno je.

Otázka: Popsala jste to výborně. Vidíte v programu našeho semináře dílo/díla, které/á by šlo/a postavit vedle Hanče? (Poznámka to závorcky: titul „Sešity“ není Hančův, nýbrž editorův.

Většina autorových sešitů nijak nadepsána není, a pokud některé jsou, mají týž název jako Hančova sbírka básní a próz z roku 1948: „Události“.)

Kristýna Jelínková

V Karolínině příspěvku mne velice zaujal citát z Hančových Událostí...

„Není-li nikomu co vyprávět, není-li jiná naděje na pochopení, není-li jiné možnosti otevřít ventil vlastnímu opojení, zármutku, jistotě i zmatenosti, zbývá vždy sešit za dvacet haléřů a jakékoliv pisadlo, letmá chvíle k zaznamenání událostí, které pro nikoho nejsou ničím, ale pro duši koupelí, zrcadlem, šálou v studeném vichru, útěchou, rozhrěšením“ (Hanč 2016, s. 211). Dle mého názoru se, a to nejen v dnešní době, ale i dříve, mnoho lidí, kteří si píší to, co je obecně nazýváno deníkem, uchylovalo a uchyluje právě k tomuto způsobu psaní. Jejich takzvané „deníky“ jsou pro ně únikem a fakt, že při jejich psaní nesplňují zavedené parametry deníku („chronologicky řazené, zpravidla datované osobní záznamy, pořizované v krátkých intervalech a bez časového odstavu“), jim nijak nebrání v tom označovat své sešity právě jako „deníky“. Nehledě na to, že ve většině případů „opravdových“ deníků jsou deníky popravdě spíše „občasníky“, neboť nejsou psány každý den. Z toho důvodu se domnívám, že opravdu je produktivní a relevantní o deníku v souvislosti s Hančovými sešity hovořit.

Otázka: Výborně. Volíte-li však slovo „únik“, měli bychom říci před čím. (Pro lepší zarámování doplňuju, že Hančova sbírka próz a básní Události z roku 1948 vyšla tiskem a že autor ji o deset dvanáct let později, kdy popisoval stránky svých sešitů, vzal a rukou přepsal do sešitu téhož formátu, jako byly texty, které jsme četli na semináři teď my.)

Marie Kolaříková

Kdybych tyto Hančovy texty dostala k četbě a nebylo mi naznačeno, že se jedná o deník, asi by mně ani nenapadlo o nich jako o deníku vůbec uvažovat. Spíše bych je vnímala jako poezii, respektive poezii v próze. Jednotlivé zápisky nejsou datované a chronologie textů, jak píše Karolína v referátu, je nejasná. Navíc se jedná o texty značně různorodé a v případě textů, které přímo neodkazují na události v autorově životě, mi nepřipadá vůbec samozřejmé, že jejich mluvčím je sám Hanč. Asi spíš než za deník uchovávaný nějaké faktické informace, bych Hančův text považovala za krátké umělecké texty uchované v denících proto, že nemohly být v době, kdy byly napsány, z politických důvodů vydány.

Otázka: To je výborná úvaha, podtrhl bych v ní zvláště konstatování, že není „vůbec samozřejmé, že jejich mluvčím je sám Hanč“. V poslední větě říkáte, že rozměr deníku volil Hanč možná proto, že texty nemohl z politických důvodů vydávat. Jenže Bondy, který na tom byl stejně, zas volil formát básnické sbírky. Škvorecký psal texty, které žánrově odpovídají románům a povídkám. Jak byste tedy závěr své úvahy doplnila nebo upřesnila?

Karolína Kýčková

Objevují se místa, kdy by si čtenář řekl, že se opravdu bude jednat o ten „klasický“ deník, např. když mluvčí zaznamenává, co kde dělal, v jakou hodinu, popisuje, co viděl, co se kde dělo. Víme, že nemusí jít pouze o zápis nějakých osobních, subjektivních prožitků píšícího. Deník nemá plán a v těchto sešitových záznamech můžeme vidět různé útržky, drobné texty, které také vypadají, že nejsou nijak plánovaně uspořádány. Sám autor se v textu o deníku zmiňuje: „Deník? Občas.“ Jako by tedy byly deníkem částečně. Jeho záznamy vypadají jako směsice různých textů, zapsaných myšlenek, tak jak k autorovi přišly, básní, úvah, příhod, poznámek k minulým i současným událostem, záznamů odposlechnutých rozhovorů či citací z novin. Texty jsou jaksi nevyhraněné. Přesto pro zařazení Sešitů do děl deníkové formy může mluvit bezprostřednost jeho záznamu, autentičnost sebevyjádření či věcná informativnost, jak píše kolegyně ve svém textu. Přičemž spojencem textů je vlastně stálá přítomnost Hančova „já“, které vzpomíná, hodnotí, komentuje. Jako veliký rozpor vidím nepřítomnost datace, která je jedním z hlavních znaků takového „klasického“ deníku. Jen zřídka se vlastně dozvídáme, kdy co mluvčí textů dělal, v jaký den či měsíc. Nespíš to autor provedl úmyslně, nechtěl moc prozrazovat časoprostor textů. Sem tam se ale časové údaje vyskytují v textech uvnitř. Další takovou zvláštností by mohlo být kromě používání ich-formy, která je u deníků častá, používání i er-formy, když se líčí příběhy někoho jiného než mluvčího, a du-formy, kdy se autor obrací na čtenáře. Myslím, že bychom mohli říct, že Hančovy Sešity se poněkud vymykají definici „klasického“ deníku, ale mohli bychom je považovat za jakýsi deník „moderní“. Jako když si vezmeme nový sešit a píšeme do něho nejrůznější útržky, vzpomínky, myšlenky, příběhy své, někoho jiného, reálné či vymyšlené, situace odposlechnuté či zažité, něco, co nás zaujalo, aniž bychom uváděli dataci. Přesně takhle na mě Hančovy Sešity působí.

Otázka, vlastně dvě: Jak můžeme vědět, že zápisy v Hančových Sešitech jsou „bezprostřední“?

A: Zkusila byste v linii autorů, které čteme tento semestr, vymezit Hančovi místo, které by bylo nějak sourodé s ostatními, anebo je to tvorba, která je v rámci našeho semestrálního programu mimo tradici?

Veronika Mitrengová

Myslím, že v tomto případě záleží na tom, zda budeme přikládat větší důležitost definicím a vymezení „literárního žánru“ deníku, nebo subjektivním pocitům z Hančových Sešitů, které se deníkem místy zdají být – a věřím, že je spousta lidí, která Hančovo dílo za deník považovat bude. Produktivní o deníku mluvit ve spojitosti s ním v mých očích tedy rozhodně je; je to totiž žánr, ke kterému se zřejmě blíží nejvíce. Já osobně však Sešity vnímám spíše jako „střípky“ nebo „zlomky“, které spolu místy možná nesouvisí, ale jsou slepené v zajímavé dílo, které nám odhaluje autora jako osobu, která věci prožívá a vytváří si na ně vlastní názory. Absence datace – ač je jí škoda – tento můj dojem umocňuje. Na druhou stranu, jedním z parametrů, který byl zmíněn v referátu, byl fakt, že člověk deník často píše, když „není nikomu co vyprávět a není-li jiná naděje na pochopení“, ve druhém referátu v závěru se zase píše, že „Hanč zřejmě nemá celkem žádné blízké vztahy, což zvyšuje jeho pocit osamělosti“ – z toho vyplývá, že o deník jít dost dobře může i proto; ale také to, že jde v případě Hanče a jeho díla o velmi problematickou otázku.

Otázka: Ještě než ji položím, je třeba si uvědomit, že při čtení nemáme žádné jiné pocity než „subjektivní“. A právě ty jsou „objektivní“, neboť jsou vyvolány předmětem, který před našima očima z četby ožívá. – A teď ta otázka: Píšete o autorovi jako o „osobě, která věci prožívá a vytváří si na ně vlastní názory“. Je v tomto smyslu nějaký rozdíl mezi Hančem na jedné straně a Weilem nebo Aškenazym?

Anna Pawlak

Deník jako literární dílo je koncipovaná série zpravidla datovaných záznamů, pořizovaných průběžně v kratších časových intervalech. V textu vidíme, že pro obohacení formy, ale taky pro její zjednodušení autor převzal jenom několik charakteristických vlastností deníku. Mluví je si

vědom, že je spisovatelem, čtenář musí počítat s fikcí popisovaného světa, autor se vyjadřuje občas prózou, občas poezií, občas spisovně, občas hovorově i expresivně, někdy delším textem, někdy jen stručnou větou. Spontánní je nejen forma sdělení, ale i námět – Autor se cítí ve stylu své tvorby jedinečný. V textu píše návody pro čtenáře, cítí, že může říkat čtenářům co udělat, aby dosáhli toho, čeho on sám už dosáhl. Ukazuje, jak jednat s lidmi, považuje se za experta, který umí jednat se svým životem. Je osamělý, protože se s ním nikdo nedokáže srovnat. V textu najdeme taky otázky, autor se sám ptá a sám na otázky odpovídá, jakoby nenechává prostor pro čtenáře, vede textem, ve kterém se po sobě vyskytují návody, otázky a odpovědi, existenciální myšlenky, popisy obyčejných situací ze života. Všechno to je struktura textu, kterou si autor promýšlel, vypadá jako rozhozená jenom na první pohled, autor ji uspořádal, aby mohl jednat s čtenářem, povzbuzovat v něm pocity a vést svými návody.

Výborně, podtrhuji zejména závěrečné souvětí, nemám otázek.

Tereza Tomková

„Deníkovost“ dle mého názoru nelze zcela vyloučit, i když texty na první pohled jako deník nepůsobí snad vůbec - není možno zde nalézt jakékoliv datace, místo či oslovení, které jsou pro deníky typické. Zároveň ale texty splňují předpoklad krátkých samostatných záznamů, u kterých - jak zmínila ve své práci kolegyně - sice nemají jasnou chronologičnost, přímo na sebe nenavazují, ale jsou jakousi evidencí jednotlivých myšlenek autora, jeho pocitů a dojmů. Díky tomu mohou tyto texty nabývat určité „deníkovosti“, jelikož se v nich jejich autor „vypisuje“ ze svých myšlenek, což je jeden z nejzákladnějších principů psaní deníku. Tudíž byť se jedná spíše o jednotlivé nesourodé poznámky, nejde zcela zavrhnout myšlenku deníku.

Otázka: Můžeme tomu tedy rozumět tak, že ve spojitosti s Hančem je produktivní hovořit o deníku? Co tím získáváme, v jakém smyslu tím rozšiřujeme poznání o Hančově psaní?

Michaela Vaculíková

Jak uvádí sama autorka referátu, o tom, jestli jsou Hančovy *Sešity* deníkovými záznamy či nikoliv, se stále vedou spory. Podle mého názoru lze *Sešity* jako deník kategorizovat, i přestože Hančovy záznamy nevykazují téměř žádnou časovou dataci, na jejímž principu bývá deník vystaven. Oproti tomu jeho zápisy, skrze které nám podává své vlastní myšlenky, názory, úvahy či prožitky a vyprávění a které jsou též nezbytnou součástí deníkových záznamů, jsou dle mého názoru pro nás jako čtenáře mnohem důležitější a přínosnější než absentující časové zařazení, ačkoliv je deníkovou podstatou.

Otázka: Nad literárním textem jste užila spojení „jeho [Hančovy] vlastní myšlenky, názory, úvahy či prožitky a vyprávění“. Mohla byste analogické vyjádření vyslovit třeba i nad prózou Hrabalovou či Škvoreckého, které jsme v tomto semestru četli?

4. Karolína se v odstavci na začátku třetí strany svého pojednání zastavuje u Hančovy autoreferenční operace, která spojuje zakončení jeho sešitů 3 a 4 (ve vydání z roku 2016 na s. 237 a 254). V jakém ze zde naznačených směrů výkladu byste se vydali?

Bára Činčurová

K problematice závěrečných textů třetího a čtvrtého sešitu se nabízí otázka, zda se texty třetího sešitu vůbec dostaly do rukou nějakému čtenáři předtím, než vznikl také závěrečný text sešitu čtvrtého. To mě vede k myšlence, že se jedná spíše o snahu parodizovat, vyjádřit jakési cynické uchechtnutí nad charakterem doby, v níž se autor či mluvčí textů snaží naplnit své poslání spisovatele. Je úsměvné, respektive spíše absurdní, že je sám sobě mecenášem a píše v takto zoufalých podmínkách. Zároveň by tyto pasáže mohly být vnímány jako projev jeho odhodlání, vytrvalosti – nemíní se vzdát psaní, i kdyby jediným příznivcem svého díla byl on sám. Neoblomné přesvědčení, že je jeho úděl důležitý, je patrné i z textů pojednávajících o podstatě literatury, a s tímto odhodláním se možná skutečně musí pojit i určitá nadsázka či parodizace, tíha situace by bez nich mohla být neúnosnou. – **Výborně, nemám otázek.**

Cecylia Linková

Řekla bych, že Hančova výzva směrem ke čtenářům k zakoupení různých pomůcek a následná reakce v příštím sešitě na nevyhovění žádosti, jsou pisatelovou (sebe)ironií, zdůrazněním paradoxní situace, ve které se jako spisovatel nachází: je autorem, který není (nesmí být) vydáván. Kdyby se tato sdělení nacházela v textech, které v roce 1948 ještě vyšly, mohl bychom brát v potaz i jejich pragmatický význam – mohli bychom na ně nahlížet jako na reálnou výzvu k jeho konkrétním současným čtenářům (a tedy vidět v nich publicistickou podobu textu). Mluvčí Sešitů ale dobře věděl, že toto jeho dílo aktuálně být vydáno nemůže i proč nemůže být vydáno, a i když věřil, že jednou jeho zápisky publikovány budou, věděl také, že jejich publikace je podmíněna pádem komunismu (a ten v nejbližší budoucnosti nečekal). A tak bych se přikláněla k výkladu, že tato autoreferenční operace je stylizačním prostředkem vtipně podtrhujícím nevtipnou autorovu situaci.

Jako u předchozí odpovědi: výborně.